

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
імені О.М. БЕКЕТОВА**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Управління місцевими фінансами

вид дисципліни, шифр за ОП	<i>Вибіркова ВКП 1</i>
семестр	<i>2-й</i>
кількість кредитів ЄКТС	<i>4</i>
форма підсумкового семестрового контролю	<i>диференційований залік</i>
мова викладання, навчання та оцінювання	<i>українська</i>
кафедра	<i>менеджменту і публічного адміністрування</i>

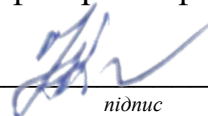
для здобувачів вищої освіти:

рівень вищої освіти	<i>другий (магістерський) рівень</i>
галузь знань	<i>28 Публічне управління та адміністрування</i>
спеціальність	<i>281 Публічне управління та адміністрування</i>
освітня програма	<i>Публічне управління розвитком громад та територій</i>
форма навчання	<i>денна</i>

2024 – 2025 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

Розробник:

Наталія КОНДРАТЕНКО, д-р екон. наук, професор, професор кафедри менеджменту і публічного адміністрування

підпис

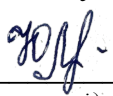
Робочу програму схвалено на засіданні **кафедри менеджменту і публічного адміністрування**

Протокол від «20» серпня 2024 року № 1

Робоча програма навчальної дисципліни відповідає освітній програмі:
освітньо-професійна програма «Публічне управління розвитком громад та територій»

Гарант освітньої програми

Юлія ЛЯХ, д-р філософії, доцент, доцент кафедри менеджменту і публічного адміністрування

підпис

Заступник директора Навчально-наукового інституту економіки і менеджменту

Ірина ПИСАРЕВА, канд. екон. наук, доцент

підпис

1. Мета дисципліни

Формування знань і навичок щодо принципів і методів управління місцевими фінансами, призначення та ролі місцевих фінансів у забезпеченні виконання власних і делегованих державою функцій адміністративно-територіальних утворень та механізм їх функціонування, які дозволяють приймати обґрунтовані управлінські рішення для формування місцевої фінансової політики в громадах.

2. Міждисциплінарні зв'язки

Вивчення дисципліни спирається на: «Публічне управління», «Управління проектами в публічній сфері», «Стратегічне планування громад та територій».

3. Результати навчання

Програмний результат навчання	Методи навчання	Форми оцінювання	Результати навчання за дисципліною
БРН 01. Уміти оцінювати стан фінансового потенціалу громади, формувати та виконувати бюджети територіальних громад	Словесні, наочні, практичні (пояснювально-ілюстративний); аудиторні та дистанційні; розв'язання ситуацій; самостійна робота.	Усне або письмове опитування; письмовий контроль; тестування у віртуальному освітньому середовищі на платформі MOODLE; практична перевірка умінь і навичок; письмовий підсумковий залік	БРН 01.1 Знати сутність, склад та роль місцевих фінансів у розвитку економічної і соціальної інфраструктури БРН 01.2 Вміти застосовувати на практиці основні методи і прийоми бюджетного планування на місцевому рівні БРН 01.3 Аналізувати основні проблеми та визначати перспективи позабюджетних джерел фінансування місцевого розвитку

4. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1 Управління місцевими фінансами

Змістовий модуль 1 Місцеві фінанси у фінансовій системі держави

Досліджується сутність місцевих фінансів та джерела їх формування. Досліджується функції місцевих фінансів, роль місцевих фінансів в економічній системі держави. Досліджується вплив місцевих фінансів на соціально-економічний розвиток країни і територій. Розглядаються принципи організації управління місцевими фінансами і склад місцевих фінансових інститутів.

Змістовий модуль 2 Бюджет як документальний носій місцевих фінансів

Досліджується розвиток місцевих бюджетів та їх роль у місцевих фінансах України. Розглядаються етапи розвитку місцевих бюджетів України.

Досліджується структура та принципи формування місцевих бюджетів. Досліджується роль місцевих бюджетів у соціальному та економічному розвитку регіонів. Досліджуються доходи місцевих бюджетів. Розглядається суть місцевого оподаткування. Досліджуються альтернативні джерела формування фінансових ресурсів місцевого самоврядування. Досліджуються сутність, значення, принципи планування видатків місцевих бюджетів. Досліджується сутність фінансового вирівнювання. Розглядаються особливості організації міжбюджетних відносин у бюджетній системі України. Досліджуються зміст, цілі та методи бюджетного регулювання. Досліджується сутність фінансового контролю: його види та методи.

Змістовий модуль 3 Позабюджетні джерела фінансування місцевого розвитку

Розглядається сутність та значення позабюджетних джерел фінансування місцевого розвитку. Методи формування позабюджетних фондів. Розглядаються соціальні позабюджетні фонди. Досліджуються системи страхування в Україні. Досліджується Пенсійний фонд України. Розглядається пенсійне страхування і його організація. Досліджуються існуючі фонди загальнообов'язкового державного соціального страхування.

5. Структура навчальної дисципліни і розподіл часу

Змістові модулі	Кількість годин				
	усього	лек.	практ.	лаб.	сам. роб.
МОДУЛЬ 1	120	16	32	-	72
Змістовий модуль 1	30	4	8	-	18
Змістовий модуль 2	45	6	12	-	27
Змістовий модуль 3	30	6	12	-	12
Індивідуальне завдання	-	-	-	-	-
Підсумковий семестровий контроль	15	-	-	-	15

6. Теми лекцій

Тема	Зміст (план)	Кількість ауд. годин
Змістовий модуль 1		
Сутність місцевих фінансів та джерела їх формування	Основи теорії місцевих фінансів. Сутність та принципи організацій місцевих фінансів. Функції місцевих фінансів, роль місцевих фінансів в економічній системі держави. Методи формування місцевих фінансів.	2
Принципи організації управління місцевими фінансами і склад місцевих фінансових інститутів	Теоретичні основи управління місцевими фінансами. Місцеві фінансові інститути та їх характеристика. Місцеві бюджети. Цільові фонди органів місцевого самоврядування. Комунальний кредит. Вплив місцевих фінансів на соціально-економічний розвиток країни і територій.	2
Змістовий модуль 2		

Розвиток місцевих бюджетів та їх роль у місцевих фінансах України	Бюджет і бюджетна система. Функції бюджету. Етапи розвитку місцевих бюджетів України. Структура та принципи формування місцевих бюджетів. Роль місцевих бюджетів у соціальному та економічному розвитку регіонів.	2
Доходи та витрати місцевих бюджетів	Доходи місцевих бюджетів. Суть місцевого оподаткування. Альтернативні джерела формування фінансових ресурсів місцевого самоврядування. Сутність, значення, принципи планування видатків місцевих бюджетів.	2
Особливості організації міжбюджетних відносин у бюджетній системі України. Фінансовий контроль	Сутність фінансового вирівнювання. Принципи організації міжбюджетних відносин у бюджетній системі України. Зміст, цілі та методи бюджетного регулювання. Сутність фінансового контролю: його види та методи.	2
Змістовий модуль 3		
Сутність та значення позабюджетних джерел фінансування місцевого розвитку	Історія виникнення позабюджетних фондів. Функції позабюджетних джерел фінансування місцевого розвитку. Розподіл позабюджетних фондів в залежності від цільового призначення. Світовий досвід формування позабюджетних фондів.	2
Методи формування позабюджетних фондів	Необхідність формування позабюджетних фондів. Принципи та методи формування позабюджетних фондів. Постійні і тимчасові джерела формування позабюджетних фондів.	2
Фонди загальнообов'язкового державного соціального страхування	Соціальні позабюджетні фонди в Україні: загальна характеристика. Системи страхування в Україні. Пенсійний фонд України. Пенсійне страхування і його організація. Існуючі фонди загальнообов'язкового державного соціального страхування. Переваги соціального страхування.	2

7. Теми практичних занять

Тема	Зміст (план)	Кількість ауд. годин
Змістовий модуль 1		8
Сутність місцевих фінансів та джерела їх формування	Опрацювання теоретичного матеріалу, вирішення практичних завдань, проходження тестів	4
Принципи організації управління місцевими фінансами і склад місцевих фінансових інститутів	Опрацювання теоретичного матеріалу, вирішення практичних завдань, проходження тестів	4
Змістовий модуль 2		12
Розвиток місцевих бюджетів та їх роль у місцевих фінансах України	Опрацювання теоретичного матеріалу, вирішення практичних завдань, проходження тестів	4
Доходи та витрати місцевих бюджетів	Опрацювання теоретичного матеріалу, вирішення практичних завдань, проходження тестів	4

Особливості організації міжбюджетних відносин у бюджетній системі України. Фінансовий контроль	Опрацювання теоретичного матеріалу, вирішення практичних завдань, проходження тестів	4
Змістовий модуль 3		12
Сутність та значення позабюджетних джерел фінансування місцевого розвитку	Опрацювання теоретичного матеріалу, вирішення практичних завдань, проходження тестів	4
Методи формування позабюджетних фондів	Опрацювання теоретичного матеріалу, вирішення практичних завдань, проходження тестів	4
Фонди загальнообов'язкового державного соціального страхування	Опрацювання теоретичного матеріалу, вирішення практичних завдань, написання реферату, проходження тестів	4

8. Індивідуальне завдання

не передбачено

9. Методи контролю та порядок оцінювання результатів навчання

Поточний контроль здійснюється та оцінюється за питаннями, які винесено на лекційні заняття, самостійну роботу і практичні завдання. Поточний контроль проводять в аудиторії в строки проведення поточного контролю, а бо в дистанційному курсі, у формі тестів.

Система поточного контролю базується на застосуванні таких форм контролю: усне опитування за матеріалами лекцій; виконання практичних завдань; розв'язання задач і проблемних ситуацій; опитування студентів за кожним змістовним модулем; контроль виконання практичних завдань; тестування у віртуальному освітньому середовищі на платформі MOODLE.

Підсумковий контроль проводять за екзаменаційними білетами або у віртуальному освітньому середовищі на платформі MOODLE. Умовою допуску до підсумкового контролю є те, що сума накопичених балів за кожним змістовним модулем повинна бути більше половини балів від максимально можливих.

Структура навчальної дисципліни і розподіл балів

Змістові модулі	Максимальна кількість балів				
	усього	практ.	лаб.	самостійна робота	
				завдання	модульний контроль
МОДУЛЬ (1)	100				
Змістовий модуль 1	20	4	-	6	10
Змістовий модуль 2	25	6	-	9	10
Змістовий модуль 3	25	6	-	9	10
Індивідуальне завдання	-	-	-	-	-

Підсумковий семестровий контроль	30	-	-	-	-
---	-----------	---	---	---	---

Види завдань, засоби контролю і максимальна кількість балів

Види завдань та засоби контролю	Розподіл балів
Змістовий модуль 1	20
Практичне завдання №1 (виконання завдання щодо визначення сутності та принципів організацій місцевих фінансів; усна доповідь з питань)	1
Практичне завдання № 2 (виконання завдання щодо визначення ролі місцевих фінансів в економічній системі держави; усна доповідь з питань)	1
Практичне завдання № 3 (виконання завдання щодо принципів діяльності місцевих фінансових інститутів; усна доповідь з питань)	1
Практичне завдання № 4 (виконання ситуаційного завдання щодо цільових фондів органів місцевого самоврядування; усна доповідь з питань)	1
Завдання до самостійної роботи №1 (виконання завдання щодо розрахунку доцільності комунального кредиту (за вибором здобувача)	6
Тест за теоретичним матеріалом ЗМ1 (тест в Moodle)	10
Змістовий модуль 2	25
Практичне завдання № 5 (виконання завдання щодо аналізу проблем розвитку місцевих бюджетів України; усна доповідь з питань)	2
Практичне завдання № 6 (виконання завдання щодо визначення структури місцевих бюджетів; усна доповідь з питань;)	2
Практичне завдання № 7 (виконання завдання щодо розгляду основних принципів та методів регіональної економіки; усна доповідь з питань)	1
Практичне завдання № 8 (виконання практичного завдання щодо доходів місцевого бюджету; усна доповідь з питань)	2
Практичне завдання № 9 (виконання практичного завдання щодо видатків місцевого бюджету; усна доповідь з питань)	1
Практичне завдання № 10 (виконання практичного завдання щодо методів фінансового контролю; усна доповідь з питань)	1
Завдання до самостійної роботи № 2 (презентація матеріалів щодо розвитку місцевих бюджетів та їх ролі у місцевих фінансах України)	6
Тест за теоретичним матеріалом ЗМ2 (тест в Moodle)	10
Змістовий модуль 3	25
Практичне завдання № 11 (виконання завдання щодо визначення функцій позабюджетних джерел фінансування місцевого розвитку; усна доповідь з питань)	1
Практичне завдання № 12 (виконання завдання щодо світового досвіду формування позабюджетних фондів; усна доповідь з питань)	1
Практичне завдання № 13 (виконання завдання щодо визначення принципів та методів формування позабюджетних фондів; усна доповідь з питань)	2
Практичне завдання № 14 (виконання завдання щодо розподілу джерел формування позабюджетних фондів; усна доповідь з питань)	2
Практичне завдання № 15 (виконання завдання щодо дослідження існуючої системи страхування в Україні; усна доповідь з питань)	2
Практичне завдання № 16 (виконання завдання щодо організації пенсійного	1

страхування в Україні; усна доповідь з питань)	
Завдання до самостійної роботи №3 (написання реферату на тему: «Переваги соціального страхування»)	6
Тест за теоретичним матеріалом ЗМЗ (тест в Moodle)	10
Підсумковий семестровий контроль – диф. залік	30
Теоретичне питання	10
Тестові завдання	10
Практичне завдання	10
ВСЬОГО ЗА МОДУЛЕМ	100

Шкала оцінювання

100-бальна шкала	Рівень компетентності	Чотирибальна/двобальна шкала	
		екзамен	залік
90-100	високий	відмінно	зараховано
82-89	достатній	добре	
74-81			
64-73	середній	задовільно	
60-63			
35-59	низький	незадовільно	не зараховано
0-34			

10. Матеріально-технічне та інформаційне забезпечення

Методичне забезпечення

1. Дистанційний курс навчальної дисципліни «Управління місцевими фінансами» (для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування, освітньо-професійної програми «Публічне управління розвитком громад та територій») / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dl.kname.edu.ua/course/view.php?id=1026>

2. Кондратенко Н.О., Великих К.О. Управління місцевими фінансами: конспект лекцій для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування, освітньо-професійної програми «Управління суб'єктами господарювання на регіональному рівні» / Н.О. Кондратенко, К.О. Великих; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2024. – 65 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dl.kname.edu.ua/course/view.php?id=3658>

3. Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Управління місцевими фінансами» (для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування, освітньо-професійної програми «Публічне управління розвитком громад та територій») / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад. Н.О. Кондратенко, К.О. Великих. – Харків : ХНУМГ ім.

Бекетова, 2024. – 35 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dl.kname.edu.ua/course/view.php?id=3658>

4. Методичні рекомендації до виконання контрольної роботи з навчальної дисципліни «Управління місцевими фінансами» (для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти заочної форми навчання, спеціальності 281 – Публічне управління та адміністрування, освітньо-професійної програми «Публічне управління розвитком громад та територій») / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад. Н.О. Кондратенко, К.О. Великих. – Харків : ХНУМГ ім. Бекетова, 2024. – 30 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dl.kname.edu.ua/course/view.php?id=3658>

Рекомендована література та інформаційні ресурси

1. Бондарук Т.Г. Особливості управління місцевими фінансами в Україні / Т.Г. Бондарук // Формування ринкових відносин в Україні. - 2011. - №6.(121). - С.198-201.

2. Казюк Я.М. Механізми формування та реалізації державного управління бюджетними ресурсами на місцевому рівні: монографія / Я.М. Казюк. – Херсон, 2014. - 426 с.

3. Катан Л. І., Качула С. В., Демчук Н. І., Павлова Д. К. Формування місцевих бюджетів в умовах реформування суспільних фінансів України. Агросвіт. 2020. No 3. С. 3–12. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2020.3.3>.

4. Kondratenko, N., Papp, V., Romaniuk, M., Ivanova, O., & Petrashko, L. (2022). The role of digitalization in the development of regions and the use of their potential in terms of sustainable development. Amazonia Investiga, 11(51), 103-112. **Web of Science** <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/1937>

5. Місцеві бюджети – що з виконанням за перші три місяці повномасштабної війни? Вокс Україна. 11.08.2022. URL: <https://voxukraine.org/mistsevi-byudzhety-shho-z-vykonannyam-za-persh-try-misyatsi-povnomasshtabnoyi-vijny/>

6. Новікова М. М. Державне регулювання економіки : підручник / Гриньова В. М., Новікова М. М. – К. : «Знання», 2008. – 398 с.

7. Романюк С.А. Децентралізація: теорія та практика застосування: монографія / С.А. Романюк. - Київ, 2018. - 216 с.

8. Піхоцький В.Ф. Система державного фінансового контролю як інструмент соціально-економічного розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Menegment/2009_647/32.pdf.

Обладнання, устаткування, програмні продукти

1. Мультимедійний проектор – 1 од.; ноутбук HP – 250 G3 – 8 од.; ноутбук Lenovo G505 – 1 од.; ноутбук Asus X551 MAV – 1 од. Кабінет кафедри менеджменту і публічного адміністрування, № 609 бмк (з доступом до мережі Інтернет).

2. Пакет ліцензійного програмного забезпечення Microsoft Office 365 (встановлено на обладнанні, розташованому в кабінеті кафедри менеджменту і публічного адміністрування, № 609 бмк, та надано викладачам та здобувачам для здійснення освітнього процесу).